

N:o 12.

Ank. till Riksd. Kansli den 4 Mars 1879, kl. 5 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring i gällande bestämmelser rörande rättighet till grustägt å annans skog och utmark.

I 25 kap. 12 § Byggningsbalken stadgas, att "till landsväg må sand och ris tagas, der det närmast finnes". Denna bestämmelse förklarades genom Kongl. brefvet den 25 November 1802, kungjordt i Kammar-kollegii cirkulär den 5 April 1803, närmare sålunda, att vid de tillfällen, då vägbyggare ville hemta sand å andra hemmans *inägor*, *åkergården*, *ängar* och *hagar*, jordegaren deröfver förut ofelbart borde höras och i händelse af motsägelse dermed på enahanda sätt som med åverkansmål efter lag förfaras, samt alla stridigheter om väglagningsämnen tagande tillhöra domarens i orten pröfning; hvaremot, i anseende till rättigheten att för vägbyggnaden taga sand å *skog* och *utmark*, sådant hvarken borde eller kunde vederbörande väglagningskyldige bestridas, enär det skedde med den ordning och på ett sätt, att sandgropar ej på flere ställen öppnades, så länge den redan öppnade lemnade nödig sandtillgång och icke funnes för nära vägarne inrättad, så att olyckor derigenom kunde uppkomma, hvadan Konungens Befallningshafvande, hvar i sitt län, skulle ega utse sådana ställen, der tjenliga ämnen till väglagning, utan någons förfång, beqvämligast kunde afhemtas, och tillika meddela de föreskrifter, som dervid vore nödiga att iakttaga. Konungens Befallningshafvandes befattning härmed är dock nu mer upphäfd, i det att enligt Kammar-kollegii kungörelse den 12 April 1838 äfven frågor om grustägt å skog och utmark för väglagning skola, i enlighet med hvad om grustägt å inegor är stadgadt, tillhöra domstols upp-

tagande och pröfning. Genom Kammar-kollegii cirkulär den 4 Mars 1825 förändrades emellertid bestämmelserna om grus- och sandtägt å annans område sålunda, att i den händelse, då något lagligt och gällande hinder emot grus- och sandhemtning å inegor och hagar pröfvades förekomma, så att den icke utan verklig skada för jordegaren der kunde ske, samt dessa väglagningsämnen icke heller å skog och utmark för väglottsegare funnes att tillgå på det lämpliga afstånd eller af den beskaffenhet, att de kunde begagnas, häradsrätten egde på väglottsegarens begäran, efter i vederbörandes närvaro föregången undersökning, bestämman, hvarest och på hvad sätt å inegor och hagar sand och grus tjenligast och till minsta skada för jordegaren kunde, *emot utsatt skälig ersättning åt honom*, af väglottsegaren få afhämtas.

Uti Andra Kammaren har nu Herr *August Peterson* i afgifven motion, N:o 40, erinrat, att, då sålunda å enskild jordegares inegor och hagmark nu mera grus i och för väglagning kunde endast mot ersättning tagas, såväl rättvisa som billighet bjöde, att skälig ersättning jemväl bestämdes för grustägt å skogsmark i sagda ändamål, hvarföre han föreslagit, "att Riksdagen behagade besluta ändring uti 12 § af 25 kap. Byggningsbalken och dermed sammanhang egaude stadganden i det syfte, att sand, grus och ris till landsväg icke må å annan skog och utmark afhämtas, utan mot skälig ersättning".

Då emellertid Kongl. Maj:t under den 24 November 1876 tillsatt en komité för förslags utarbetande rörande väghållningsbesväret på landet, hvilken komité ännu icke afslutat sina arbeten, samt vid nämnda frågas behandling och afgörande nu förevarande ämne otvifvelaktigt kommer under öfvervägande, hemställer Utskottet,

att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 4 Mars 1879.

På Utskottets vägnar:

H. G. v. Gegerfelt.

Herr *von Gegerfelt* har begärt få här antecknad, att han efter undfången ledighet varit från Riksdagen frånvarande, då Utskottet behandlat denna motion.
